

ВИКОРИСТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ “5 КАПІТАЛІВ” ДЛЯ ОЦІНКИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАД

Малишівський Т.В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Одним із ключових завдань органів місцевого самоврядування є забезпечення економічного зростання, завдяки якому зростатиме економічний добробут населення та генеруватимуться ресурси, достатні для забезпечення виконання основних функцій ОМС. Особливої актуальності дане завдання набуває на етапі післявоєнного відновлення, адже за прогнозами експертів, економіка України внаслідок війни із росією впаде на 30-50% [3].

Саме тому, громадам необхідно уже сьогодні планувати те, яким шляхом забезпечувати економічне зростання після завершення активної фази військових дій. Вважаємо, що громади повинні розробити свої стратегії поствійськового відновлення, які сформулюють передумови швидкого економічного зростання.

Однією із ключових умов реальної ефективності таких стратегій повинен стати розділ, що базується на оцінці та аналізі ресурсного потенціалу громад.

Як правило, громади прописують розділ із назвою «Аналіз поточної ситуації», «Аналітична частина» тощо у своїх стратегіях. У «Методичних рекомендаціях щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад» [1], була спроба уніфікувати даний розділ. Зокрема, у даних Рекомендаціях, визначено ключові складові аналітичної частини та надано перелік потенційних індикаторів / показників, які мали б висвітлювати та аналізувати громади. Проте, дані індикатори не мають чітких вимірників та не охоплюють усі ключові сфери життєдіяльності громад, а тому не можуть бути інструментом ефективною оцінки ресурсного потенціалу громад.

З метою виправлення такої ситуації та підвищення якості оцінки ресурсів громад ми пропонуємо адаптувати концепцію Джонатана Порітта «5 капіталів» [2] для використання її на рівні громад.

Дана модель забезпечує основу для розуміння стійкості (сталості) суб'єктів господарювання з точки зору економічної концепції створення багатства або «капіталу».

Модель виділяє 5 основних «видів» капіталу [2]:

1) Природний капітал – це будь-який запас або потік енергії та матеріалів, які беруть участь у виробництві товарів та послуг. Даний вид капіталів включає: ресурси – відновлювані та невідновлювані матеріали; стоки – які поглинають, нейтралізують або переробляють відходи; процеси – наприклад, регулювання клімату, тощо.

2) Людський капітал складається зі здоров'я, знань, навичок та мотивації людей – ключових складових продуктивної роботи. Збільшення людського капіталу через освіту та навчання визначається центральним для формування процвітаючої економіки.

3) Соціальний капітал стосується інституцій, які допомагають підтримувати та розвивати людський капітал у партнерстві з іншими; наприклад сім'ї, громади, підприємства, профспілки, школи та волонтерські організації.

4) Виробничий капітал включає матеріальні блага або основні засоби, які сприяють виробничому процесу, а не є самим продуктом, наприклад інструменти, машини та споруди.

5) Фінансовий капітал відіграє важливу роль у нашій економіці, дозволяючи володіти та торгувати іншими типами капіталу. Але, на відміну від інших типів, він сам по собі не має реальної вартості, а репрезентує природний, людський, соціальний або виробничий капітал; наприклад акції, облігації, ф'ючерси тощо.

Варто розуміти, що дана концепція розроблялася для використання у приватному секторі для оцінки окремих компаній. Відповідно, з метою використання цієї концепції для оцінки громад необхідно провести адаптацію. Зокрема, важливо додати елементи, якими володіють громади як суб'єкти публічного управління.

Саме тому, ми пропонуємо доповнити концепцію 5 капіталів ще такою складовою як інституційна спроможність органів місцевого самоврядування.

Інституційна спроможність органів місцевого самоврядування - це здатність органів місцевого самоврядування ефективно управляти соціально-економічним розвитком громад, що є комплексною категорією, яка включає в себе низку спроможностей: спроможність щодо залучення інвестицій, спроможність щодо формування політик економічного розвитку тощо. Дана складова є надзвичайно важливою, адже саме від діяльності ОМС залежить те, яким буде вектор розвитку громади. Відповідно, оцінка даного капіталу повинна стати однією зі складових даної концепції.

Вважаємо, що використання концепції «5 капіталів» із доповненнями дозволить підвищити ефективність оцінки ресурсного потенціалу громад та в подальшому – сформує передумови для підвищення якості управління наявним ресурсним потенціалом територій.

Першочергове завдання - це формування чіткої системи індикаторів, які б ефективно описували дані капітали, та проведення пілотного застосування концепції на прикладі окремих громад задля виявлення потенційних слабких сторін даного підходу.

Список використаних джерел:

1. *Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад.* URL: <https://cutt.ly/2H6L6eO>.

2. *The Five Capitals - a framework for sustainability.* Forum for the future. URL: <https://www.forumforthefuture.org/the-five-capitals>.

3. *Ukraine economy could shrink by up to 35% in 2022, says IMF.* The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/business/2022/mar/14/ukraine-economy-shrink-2022-imf-russia-war>.